

ФОРМУВАЛЬНЕ ТА СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мочалова Наталія Степанівна, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики

Національний університет кораблебудування ім.
адмірала Макарова Україна, Миколаїв

Анотація. У цій статті розглянуто поняття про сумативне та формувальне (формативне) оцінювання, наведено ключові характеристики кожного типу оцінювання, їхні переваги та значення для навчального процесу і його результатів. Наведено приклади критеріїв формувального оцінювання в навчанні англійської мови.

Ключові слова: викладання англійської мови; сумативне (підсумкове) оцінювання; формувальне (формативне) оцінювання.

Освіта ХХІ століття ставить перед викладанням іноземної мови нові завдання й вимоги. Реформування змісту й методів викладання неможливе без реформування методів оцінювання рівня володіння мовою. Сучасна методика викладання залучає досвід інших країн і вимагає від викладача обізнаності з формами й методиками оцінювання, які не лише надають викладачеві інформацію про формальну відповідність певним вимогам до володіння іноземної мови, але й діють як засоби навчання й розвитку студента. Мова йде про сумативне та формувальне оцінювання, їхні особливості, роль і місце в навчальному процесі та вплив на студента. Це питання набуває актуальності у реформованій системі освіти й вимагає детального вивчення та засвоєння передового досвіду зарубіжних дослідників теорії та практики такого оцінювання.

Мета статті — надати короткий огляд понять «формувальне оцінювання» і «сумативне оцінювання» та розглянути особливості їх застосування в оцінюванні рівня володіння англійською мовою.

Терміни «формувальне оцінювання» (також «формативне оцінювання») та «сумативне оцінювання» (також «підсумкове оцінювання») застосовуються на позначення на позначення різних видів оцінювання, місце яких у навчальному процесі залежить від мети оцінювання. Зазвичай сумативне оцінювання розглядають в контексті стандартних підсумкових форм оцінювання — тестів, контрольних робіт, державного підсумкового оцінювання. Воно передбачає оцінку рівня знань відповідно до певних стандартів у певний період і надає підсумок вивчення матеріалу за певний час. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (CEFR) надають викладачам англійської мови набір критеріїв та інструментів, які використовуються як сумативне оцінювання рівня володіння англійською мовою. Проте, сумативне оцінювання має й свої недоліки, наприклад, воно допомагає оцінити лише деякі аспекти навчального процесу.

На відміну від нього, формувальне оцінювання розглядають як частину навчального процесу, здатну вносити необхідні корективи в навчальний процес для досягнення найкращих результатів навчання. Формувальне оцінювання може відбуватися в різних формах, але є певні ознаки, які відрізняють його від сумативного.

Цілями формувального оцінювання є моніторинг здатності студентів опановувати певний матеріал, отримання зворотного зв'язку та підвищення мотивації до навчання [3]. Формувальне оцінювання пов'язується з практичними аспектами навчання, тому що воно допомагає викладачам визначати подальшу стратегію в роботі зі студентами, націлену на кінцевий результат. Також важливою ознакою формувального оцінювання зарубіжні дослідники називають активну участь студентів в процесі оцінювання [1]. Студенти мають бути активно залучені в процес самооцінки знань та оцінки знань інших студентів.

«ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА 2019: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ»

XV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Важливим компонентом формувального оцінювання є зворотній зв'язок, при якому викладач надає студентові розгорнуте пояснення щодо прогресу у вивченні того чи іншого аспекту та шляхів покращення результатів. Такий зворотній зв'язок спрямований не те, щоб викладач міг надати студентові інформацію про те, яким має бути наступний крок у вивченні того чи іншого аспекту, що, в свою чергу, підвищує мотивацію до навчання [2]. Такий збір інформації надає і викладачеві, й студентові змогу побачити, чи студент рухається в напрямку досягнення цілей навчання та які аспекти потребують більшої уваги. Завдяки ретельному збиранню інформації про результати навчання студентів викладач має змогу вносити зміни в навчальний процес, обирати методи навчання та форми роботи, що якнайповніше відповідають особливостям студентів, рівню засвоєння знань та дозволяють їм швидше опановувати необхідний матеріал. Наприклад, аналіз поточного тесту не слід обмежувати лише загальною оцінкою кількості помилок, але спонукати студентів оцінити, якого типу ці помилки, який матеріал їм слід повторити, щоб отримати кращий результат. Складання карти пам'яті помилок і способи опрацювання матеріалу, які студенти вибирають для себе і вважають найефективнішими, може стати важливим інструментом підвищення рівня усвідомленості в процесі навчання, покращити рівень співпраці в групі, посилити мотивацію, а відповідно й відповідальність за результати навчання.

Ще одним елементом формувального оцінювання є самооцінювання та взаємооцінювання студентів: студент не лише оцінює власні досягнення, але й активно долучається до процесу постановки цілей навчання та розробки критеріїв оцінювання своїх знань. Також однією з важливих переваг формувального оцінювання є те, що воно може мати індивідуальний характер. Особливо ефективним це може виявитися у групах, де є студенти з різним рівнем базової підготовки з англійської мови. У поєднанні із самооцінюванням та взаємооцінюванням формувальне оцінювання набуває характеру навчальної стратегії з покроковим алгоритмом роботи над різними аспектами теми. Наприклад, перевіряючи завдання студентів, чий рівень володіння англійською мовою нижчий, студенти, чий рівень вищий, мають змогу пригадати цей матеріал і запропонувати пояснення тих його аспектів, де були зроблені помилки.

Формувальне оцінювання також має значний потенціал для оцінювання проектів. На кожному етапі роботи над проектом викладач надає студентам зворотній зв'язок, а співпраця в групі над частинами проекту дає можливість скорегувати виконання кожного етапу для досягнення найкращого результату. Сам проект може бути формою сумативного оцінювання, оскільки в ньому можна поєднати декілька практичних цілей мовного й професійного характеру.

Наприклад, проектна робота з написання статті у Вікіпедію включає в себе роботу в групі, дослідження теми, пошук надійних джерел, перевірку інформації, розробку структури статті, вибір мовних засобів та стилю для написання статті, переклад інформації з іншомовних джерел, перевірку орфографії та пунктуації. Кожен етап роботи над таким проектом міститиме і опанування нового матеріалу, і рефлексію, і оцінювання, і зворотний зв'язок. В цілому, формувальне оцінювання можна розглядати як інструмент оцінювання процесу навчання, в той час, як сумативне оцінювання дасть націлене на оцінку результатів навчання.

Попри відмінності цих двох типів оцінювання, не можна сказати, що вони використовуються лише окремо кожен на своєму етапі навчання. Їх можна поєднати, наприклад, при підготовці до загального підсумкового тесту студенти можуть самостійно визначати, які теми вимагають додаткової підготовки. Також, якщо студенти самі розробляють завдання для тестів та контрольних робіт, вони не лише розуміють сам процес оцінювання, але й отримують більш ефективні навички самооцінювання та відбирають для додаткової роботи саме ті аспекти, результати вивчення яких їх задовольняють найменше. Викладач може також використати підсумкове оцінювання в якості діагностики, вказавши на наявність помилок, але не виправляючи їх. Завдання студентів — знайти ці помилки й виправити їх. Така форма роботи передає відповідальність за результати навчання на студента й допомагає не лише розвивати навички співпраці, але й уміння оцінювати себе об'єктивно, уміння робити саморефлексію отриманих знань.

Таким чином, залучення студентів у процес постановки цілей, саморефлексію отриманих знань, самооцінювання та взаємооцінювання та постійний детальний зворотній зв'язок від викладача є ключовими критеріями, дотримання яких зробить формувальне оцінювання ефективним інструментом навчання англійської мови.

Звичайно, для всебічного оцінювання рівня знань студентів важливо поєднувати формувальне й сумативне оцінювання з діагностичним та іншими видами. Дослідження найефективніших стратегій для швидкого й об'єктивного оцінювання рівня володіння іноземною мовою — перспектива розвитку дослідження цього питання в методиці викладання англійської мови.

«ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА 2019: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ»

XV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

REFERENCES

Y Garrison C., Ehringhaus M. (2007) Formative and Summative Assessments in the Classroom. Retrieved from <https://www.amle.org/BrowsebyTopic/WhatsNew/WNDet/TabId/270/ArtMID/888/ArticleID/282/Formative-and-Summative-Assessments-in-the-Classroom.aspx>

Y HarlenW., James M. (2006) Assessment and Learning: differences and relationships between formative and summative assessment, *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 4:3, 365-379, DOI: 10.1080/0969594970040304

Y Kok Chin Chaia,, Kai Meng Taya, Chee Peng Limba (2015) A new fuzzy peer assessment methodology for cooperative learning of students. *Applied Soft Computing*, 32 (2015), 468-480

Natalia Mochalova FORMATIVE AND SUMMATIVE ASSESSMENT IN TEACHING ENGLISH

Annotation: *The article touches upon the notions of formative and summative assessment, gives key characteristics of each type of assessment, their advantages their role in the learning process and its results. There are examples of formative assessment criteria in ELT provided in the article.*

Key words: *teaching English; formative assessment; summative assessment.*